

OBSERVATIES IN WIEDEN, WEERRIBBEN EN HET HOL.

Dit jaar deed ik onderzoek aan Krabbescheer in bovengenoemde gebieden. Daar genoemde gebieden zeer libellenrijk zijn en allen onder het begrip laagveenmoeras vallen wilde ik de zaken die mij deze zomer opvielen hier bij elkaar melden.

Ik heb een proefopzet waarbij ik kunstmatig in diverse sloten een gedeelte heb verdeeld in vijf stukjes afwisselend met en zonder krabbescheer. Het viel mij op dat sommige libellessorten het duidelijk prefereren om boven de (dichte) krabbescheervegetatie te vliegen terwijl dit voor andere soorten niet geldt. Deze geforceerde situatie geeft de mogelijkheid tot een ander soort observaties dan je normaal in het veld kan doen.

De soorten waarvan het mij opviel dat ze meer boven krabbescheervegetaties vlogen zijn: *Erythromma viridulum*, *Coenagrion pulchellum* en *Anaciaeschna isosceles*. Soorten die niet een duidelijke voorkeur voor (het vliegen boven of zitten op/tussen) krabbescheer hadden waren *Erythromma najas*, *Aeshna mixta*, *Orthetrum cancellatum*, *Brachytron pratense*, *Anax imperator*, *Sympetrum sanguineum* en *Sympetrum striolatum*. Vreemd genoeg kon ik ook voor de mannetjes van *Aeshna viridis* geen voorkeur ontdekken voor het vliegen boven krabbescheerveldjes; zij vlogen langs grotere stukken sloot heen en weer. Deze observatie komt over een met wat ik in Hol zag; daar vlogen de mannetjes n.l. ook boven sloten waarin zeker geen krabbescheer te vinden is.

Ik bezocht deze proefgebieden iedere week. Dit stelde mij tevens in de gelegenheid de vliegtijden van verschillende soorten te bekijken. Dit jaar heb ik meer exemplaren van *Libellula fulva* gezien dan ooit te voren, met name in Het Hol en in Weerribben was de soort dit jaar zeer algemeen. In het begin van juli (dit is wat later dan de piek door Geijskens & van Tol (1983) genoemd) vloog deze soort met honderden tegelijk in de Weerribben. In Het Hol heb ik maximaal zo'n 50 à 60 exmplaren gezien. In beide gebieden was deze soort begin juli

talrijker dan *Libellula quadrimaculata*! De aantallen van deze soorten namen echter zeer snel weer af en in augustus heb ik er geen meer gezien. Het viel mij op dat er dit jaar in deze gebieden erg weinig *Libellula quadrimaculata* te vinden waren.

De komst van *Anaciaeschna isosceles* was begin mei, met de hoogste aantallen in juni en juli. Het meest opvallende was echter dat de soort ook in augustus (tot en met 28 augustus, mijn laatste zomerbezoek) nog talrijk was. Dit komt niet overeen met wat Geijskens & van Tol (1983) noemen, zij geven een korte vliegperiode en een piek in de abundantie in juli. In dit geval kan het niet zo zijn dat de dieren laat waren dit jaar want begin mei werden de eerste exemplaren gezien, hetgeen wel overeen komt met Geijskens & van Tol (1983). Het lijkt er dus op dat de vliegtijd van deze soort langer is dan Geijskens & van Tol (1983) aannemen.

Aeshna grandis zag ik dit jaar pas na de tweede helft van augustus hetgeen laat is vergeleken met Geijskens & van Tol (1983); de soort was tot en met eind augustus niet talrijk.

Aeshna viridis was ook veel talrijker dan verwacht. In Het Hol zag ik maximaal zo'n 25 mannetjes en boven twee sloten nabij de eendenkooi in de Kierse Wijde waren op een dag zeker dertig mannetjes aanwezig. Deze maxima vond ik half augustus, terwijl de eerste exemplaren pas eind juli kwamen, hetgeen overeen komt met wat Geijskens en van Tol (1983) noemen. De soort werd ook in de Weerribben aan getroffen en wel boven twee visvijvers aan de Hogeweg.

Erythromma viridulum was dit jaar uitermate talrijk in Het Hol. Ik zag in juni en juli duizenden exemplaren; in augustus nam deze soort duidelijk in aantal af.

Als laatste wil ik nog melden dat in juni zowel in het Hol als in Wieden en de Weerribben *Leucorrhinia pectoralis* werd waargenomen, zij het echter dat ik in alle drie de gebieden slechts één exemplaar zag.

N.B. Ik vond het in eerste instantie zeer moeilijk om *Libellula fulva* en *Orthetrum cancellatum* in vlucht uit elkaar te houden: het bleek het eenvoudigst om *Libellula fulva* mannetjes te herkennen aan hun donkere borststuk.

Literatuur:

Geijskens D.C. & J. van Tol (1983). De libellen van Nederland (*Odonata*). (KNNV) Hoogwoud (NH), 368 pp.

Rienk Geene, Madurastraat 106-3, 1094 GV Amsterdam